

Den här artikeln är en sammanfattning av Stuart Casey-Maslens artikel som är publicerad i rapporten "I skuggan av makten", framtagen av Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF.

SAMMANFATTNING AV: THE TREATY ON THE PROHIBITION OF NUCLEAR WEAPONS: IMPLICATIONS FOR SWEDEN'S IMPORTS AND EXPORTS OF NUCLEAR MATERIAL AND ITEMS

■ Stuart Casey-Maslen

- Honorary Professor of International Law
- Faculty of Law
- University of Pretoria

Sammanfattning gjord av Jan Larsson, jan.larsson@slmk.org

Artikeln behandlar konsekvenserna av FN:s konvention om förbud mot kärnvapen (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW) för svensk import och export av nukleärt material och s.k. dual-use goods (varor som kan användas både för civila och militära ändamål). Författaren redogör för vilka svenska åtaganden som gäller enligt icke-spridningsavtalet (Non-Proliferation Treaty, NPT), och hur dessa kommer att påverkas om Sverige ansluter sig till TPNW.

NPT

Icke-spridningsavtalet som trädde i kraft 1970, reglerar bland annat överföring mellan stater av kärnvapen och andra kärnladdningar samt av klyvbart material. Avtalet har olika regelverk för de fem erkända kärnvapenstaterna (de s.k. P5: USA, Ryssland, Kina, England och Frankrike) och de kärnvapenfria stater som också är parter i avtalet.

De fem kärnvapenstaterna har enligt avtalet åtagit sig att inte till någon stat överföra kärnvapen eller andra kärnladdningar, samt att inte bistå någon icke-kärnvapenstat i att framställa kärnvapen. Icke-kärnvapenstaterna har å sin sida åtagit sig att inte ta emot kärnvapen eller andra kärnladdningar. De har också förbundit sig att inte framställa kärnvapen och att inte söka hjälp från annat land för sådan tillverkning.

De icke-kärnvapenstater som är parter i NPT har vidare accepterat säkerhetskontroller genom IAEA, som ska garantera att de uppfyller sina åtaganden enligt avtalet. Syftet är framför allt att förhindra att anläggningar för fredlig produktion av kärnenergi används för att framställa kärnvapen. Dessa säkerhetskontroller gäller också klyvbart material och råmaterial som kan användas för tillverkning av det klyvbara materialet.

En brist i NPT är att förbudet gällande överföring av nukleärt material för tillverkning av kärnvapen bara

gäller om mottagaren är en icke-kärnvapenstat, men inte om det handlar om en av de fem kärnvapenstaterna i NPT. Enligt NPT är det till exempel därmed tillåtet för Sverige att förse Frankrike eller England med klyvbart material även om syftet är tillverkning av kärnvapen.

När det gäller överföring av råmaterial och klyvbart material avsett för fredliga ändamål, är sådan överföring tillåten till alla länder som är parter i icke-spridningsavtalet. Detta gäller även dual use goods, så länge dessa inte är avsedda för militära syften.

TPNW

Vad gäller överföring till annat land av kärnvapen eller andra produkter som kan användas för tillverkning av kärnvapen, är regelverket i TPNW strängare än det i NPT. Förbudet gäller överföring både till kärnvapenstater och till icke-kärnvapenstater.

Vad gäller två andra centrala nedrustningsavtal, det partiella provstoppsavtalet från 1963 och det fullständiga från 1996, ställs inte i något av dem krav som står i konflikt med TPNW:s regelverk.

En fråga som varit föremål för mycket diskussion är hur implementeringen av TPNW påverkar andra avtal som konventionens statsparter har ingått. Frågan behandlas i TPNW:s artikel 18, enligt vilken implementering av avtalet inte ska negativt påverka förpliktelser, som stater har tagit på sig enligt redan existerande internationella överenskommelser som de är parter i, och där förpliktelserna är förenliga med TPNW.

Kritiska röster har hävdade att konventionen om förbud mot kärnvapen försvagar icke-spridningsavtalet, vilket förstås är kritik som måste tas på allvar. På denna punkt hävdar emellertid artikelförfattaren bestämt att TPNW inte påverkar NPT negativt utan snarare förstärker detta avtal. Det rör framför allt en fråga som finns med i båda avtalen, nämligen över-

föring av klyvbart material avsett för tillverkning av kärnvapen. Här tillåter icke-spridningsavtalet överföring av sådant material till de fem kärnvapenstaterna, medan formuleringen i konventionen om förbud mot kärnvapen är starkare, med förbud mot överföring av sådant material till alla stater som är parter i denna konvention.